

Nestačily tedy výsledky řízení k tomu, aby se dalo usuzovati na nějakou povahovou méněcennost Vlasty K. ve smyslu svrchu vyloženém a proto byl návrh na zbavení svéprávnosti pro marnotratnost právem zamítnut.

Čís. 17221.

Žalobu o zaplacení nájemného z nemovitosti ležící na cizím území lze podati u obecného soudu žalovaného v tuzemsku.

(Rozh. ze dne 9. února 1939, Nd II 12/39.)

Srov. rozh. č. 3697 Sb. n. s.

Drahomíra P., majitelka nemovitosti ležící v T. (území odstoupeném Polsku), navrhla, aby byl podle § 28 j. n. určen soud pro žalobu, kterou zamýšlí se domáhati na Petru P., bydlícím nyní v F. (na Moravě), zaplacení nájemného za obchodní místnosti, které měl Petr. P. najaty v shora řečené nemovitosti.

Nejvyšší soud nevyhověl návrhu.

D ů v o d y:

Jde o spor o zaplacení činže za pronajaté obchodní místnosti v domě ležícím v T. v Polsku, tudíž o právní věc reálního soudnictví (čl. XV uv. zák. k j. n.). Tato reální pravomoc vztahuje se však pouze na nemovitosti ležící v tuzemsku, nikoli na nemovitosti v cizím státě (srov. rozh. č. 3697 Sb. n. s.). Ježto Petr P., který má býti žalován, má své řádné bydliště podle tvrzení navrhovatelky v F. na Moravě, neschází pro podání žaloby podmínky místní příslušnosti vzhledem na §§ 65 a 66 j. n., takže není tu předpokladu pro užití § 28 j. n.

Čís. 17222.

Ústní odvolání posledního pořízení (testamentu nebo kodicilu) vyžaduje stejných formálních náležitostí, jakých je třeba k platnému pořízení samému, a to také co do relativní způsobilosti svědků vytčené v § 594 obč. zák.

(Rozh. ze dne 10. února 1939, Rv I 1284/38.)

K pozůstalosti po Janu H., zemřelém dne 15. července 1934, který zanechal po sobě dva kodicily vlastnoručně napsané a nedatované, v nichž odkázal mimo jiným příbuzným žalobci 1.000 Kč a žalovanému 12.000 Kč, se za dědice ze zákona přihlásil žalovaný Václav Š. jako zůstavitelův synovec. Proti žalobě, kterou se žalobce domáhal na žalo-

vaném zaplacení odkázaných mu 1.000 Kč, namítl žalovaný mimo jiné, že zůstavitel odkazy výslovně odvolal, zejména o Dušičkách v r. 1933 před současně přítomnými a k tomu účelu pozvanými svědky Františkem Š., Jaroslavem Š. a Pelageou Š., kteří jsou příbuzní (nevlastní bratři a manželka) žalovaného. Soud první stolice zamítl žalobu. Důvody: Je řešiti otázku, zda svědci, kteří byli přítomni odvolání kodiceilu, byli způsobilí svědci ve smyslu §§ 591 a násl. obč. zák. Je sice pravda, že svědci, kteří byli současně přítomni, když zůstavitel odvolával kodiceil, jsou příbuznými žalovaného, kterému v kodiceilu bylo odkázáno 12.000 Kč, avšak přes to byli způsobilými ve smyslu §§ 591 a násl. obč. zák., neboť § 594 obč. zák. má v první větě na mysli pouze relativní způsobilost a nikoliv absolutní. Paragraf 594 obč. zák. praví, že dědic nebo odkazovník jest nezpůsobilým svědkem vzhledem k tomu, co se mu odkazuje, právě tak jako manžel, rodiče, děti sourozenci anebo osoby ve stejném stupni sešvakřené a placení domácí pomocníci. Dále se v uvedeném předpisu praví: »Aby ustanovení bylo platno, musí býti zůstavitelem vlastnoručně podepsáno anebo potvrzeno před třemi svědky odlišnými od obmyšlených osob.« Podle toho tudíž nastává neplatnost ústního testamentu, když by jeden ze svědků nebo všichni tři byli přímo obmyšlenými v takovém testamentu nebo kodiceilu. František, Jaroslav a Pelagea Š. jsou zletilí a nebyli obmyšleni v kodiceilu zemřelého. Když svědek jest příbuzným obmyšleného, nenastává tím neplatnost testamentu, nýbrž jest neplatné jen ono pořízení testamentu a kodiceilu, kterým se zůstavuje něco obmyšleného, který jest příbuzný s takovým testamentárním dědicem (viz Krčmář: Dědické právo, vyd. 1930, arg. v § 594 slova: »aby ustanovení bylo platné«). Jest proto zásadně způsobilým svědkem ten, kdo je příbuzným obmyšleného, a to způsobilým svědkem ke zřízení ústního posledního pořízení kromě té části posledního pořízení, v němž se něco zůstavuje nebo odkazuje obmyšlenému. Hledíc na ustanovení § 719, druhá věta, obč. zák., jsou způsobilými svědky k zrušení kodiceilu ústním odvoláním příbuzní obmyšleného, neboť žalovaný jest dědicem ze zákona, nikoliv z posledního pořízení a nikoliv odkazovníkem. Že zůstavitel měl v úmyslu kodiceily odvolati, plyne z toho, že zůstavitel před mnoha jinými osobami cizími oběma stranám rozepře v různých dobách opětovně prohlašoval, že svým příbuzným, kterými mínil i žalobce, odkázal již dosti a že všechno po jeho smrti dostane žalovaný. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Podle ustanovení § 719 obč. zák. vyžaduje ústní odvolání posledního pořízení tolik a takových svědků, jako je jich třeba k platnosti ústní závěti. Svědky odvolání kodiceilů byli manželka a nevlastní bratři žalovaného. Nikdo z nich nemůže býti podle § 594 obč. zák. svědkem v příčině toho, co se žalovanému zůstavitelem odkazuje. Úmysl zákonodárce je tu jasný; chtěl vyloučiti jako svědky posledního pořízení osoby, od kterých nelze očekávati nestrannost při pořizování. Žalovaný by tím, že by kodiceily byly odvolány, získal to, že jako dědic by nebyl podle § 685 obč. zák. povinen ony odkazy plniti. Bylo věcí žalovaného, aby dokázal, že kodiceily byly platně odvolány, to se mu ale nepodařilo, když nedokázal, že svědci odvolání kodiceilů měli náleži-

tosti způsobilých svědků testamentárních. Jest proto přisvědčiti žalobci, že svědci František, Jaroslav a Pelagea Š. byli nezpůsobilými svědky odvolání oněch kodícilů, poněvadž z odvolání toho měl a mohl vzejíti žalovanému dědici, jejich příbuznému, prospěch a že odvolání kodícilů se důsledkem toho platně nestalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o to, zda ustanovení § 594 obč. zák. o nezpůsobilých svědcích posledního pořízení jest užití tehdy, byl-li soukromý vlastnoruční dovětek ústně odvolán zůstavitelem. Odvolací soud odpověděl na onu otázku kladně a marně brojí dovolání proti správnosti tohoto názoru. Podle § 719 obč. zák. vyžaduje ústní odvolání soudního nebo mimosoudního posledního pořízení tolika a takových svědků, jako jich je třeba k platnosti ústní závěti, tedy jak co do počtu, tak co do vlastností (kvality).

Západohaličský občanský zákoník měl sice v II § 505 ustanovení, že ústní odvolání vyžaduje tolika a takových svědků, jakých je třeba k platnosti ústního privilegovaného testamentu, t. j. podle § 394 téhož zákona dvou svědků, jen když dosáhli čtrnáctého roku, a jeden z nich mohl testament psáti. Za redakčních prací byl však odmítnut návrh, aby dotčené ustanovení bylo převzato do obecného zákona občanského, a byl přijat § 719 obč. zák. v nynějším svém znění. To se stalo s odůvodněním, že se k ústnímu odvolání posledního pořízení nemá požadovati počtu dvou svědků, potřebného u privilegovaných testamentů, nýbrž obyčejného počtu tří svědků (srov. Ofner: Der Urentwurf und die Beratungsprotokolle des österreichischen Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuches I., str. 428 a 429; Klang II/1, str. 546). Z toho jest zřejmo, že také redakční komise vycházela z toho, že předpis § 594 o svědcích relativně nezpůsobilých platí při ústním odvolání posledního pořízení.

Rovněž Zeiller ve svém Komentáři k obecnému zákonu občanskému, díl 2, str. 698, zastává k § 719 názor, že se vyslovné odvolání posledního pořízení musí státi zcela (durchaus) v týchž vnějších formách, které jsou předepsány pro prohlášení (projev) poslední vůle, a cituje při tom §§ 577 až 596, tedy zřejmě i § 594 obč. zák.

Ústní odvolání posledního pořízení vyžaduje tudíž stejných formálních náležitostí, jakých je třeba k platnému pořízení samému, a to také co do relativní způsobilosti svědků, výtčené v § 594 obč. zák.

Marně se žalovaný odvolává na rozh. č. 4174 Gl. U. a č. 10490 a 10629 Sb. n. s., neboť rozh. č. 10490 Sb. n. s. se týká výslechu svědků ve smyslu § 65 nesp. pat., o kterýžto případ však v souzeném sporu nejde; ostatní dvě rozhodnutí pak se nehodí na souzený případ proto, že v souzené věci byli svědky odvolání dovětku manželka žalovaného a jeho dva polorodí bratři, tedy svědci, kteří náležejí v okruh osob v § 594 obč. zák. výčetmo uvedených.

Jinak se odkazuje na správné důvody rozsudku odvolacího soudu.